

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila, soudkyně Lenky Kaniové a soudce Michala Bobka v právní věci žalobkyně: **Městská část Praha 14**, se sídlem Bratří Venclíků 1073, Praha 9, zastoupena JUDr. Mojmírem Přívarou, advokátem se sídlem Kovářská 1253/4, Plzeň, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Kardašovská properties a. s.**, se sídlem V Celnici 1031/4, Praha, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 6. 2024, č. j. MHMP 1021576/2024, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 11. 2024, č. j. 15 A 72/2024 - 28,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 11. 2024, č. j. 15 A 72/2024 - 28, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] V projednávané věci se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda lze v důsledku změny právní úpravy zkrátit délku již běžící lhůty k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu.

[2] Úřad městské části Praha 14 prvostupňovým rozhodnutím povolil osobě zúčastněné na řízení změnu stavby. Žalovaný odvolání žalobkyně zamítl jako opožděné napadeným rozhodnutím. To bylo žalobkyni doručeno dne 5. 6. 2024 [tedy za účinnosti zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)], a k podání žaloby jí tak začala běžet obecná dvouměsíční lhůta [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Žalobkyně proti napadenému rozhodnutí brojila žalobou, kterou podala dne 5. 8. 2024.

[3] Městský soud ji napadeným usnesením jako opožděnou odmítl. Dospěl k závěru, že se k 1. 7. 2024 délka lhůty zkrátila na jeden měsíc v důsledku nabytí účinnosti § 306 odst. 1 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon (dále jen „nový stavební zákon“). Aplikace nové právní úpravy na již běžící lhůty je tzv. nepravou retroaktivitou, která je obecně přípustná, ledaže ji zákonodárce explicitně vyloučí. To zde zákonodárce neučinil. Naopak, její použití vyplývá *a contrario* z přechodného ustanovení § 331 nového stavebního zákona, podle nějž se soudní řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti zákona dokončí podle dosavadních právních předpisů. Kratší lhůta pro podání žaloby se má uplatnit pro všechna soudní řízení zahájená po 1. 7. 2024 bez ohledu na skutečnost, že míří proti správním rozhodnutím, která byla doručena ještě za předchozí právní úpravy. Uzavřel, že zkrácení lhůty nebylo nepřiměřené nebo v demokratické společnosti neopodstatněné a že se jednalo o předvídatelnou změnu.

II. Kasační stížnost a další vyjádření

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla usnesení městského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a navrhla, aby jej Nejvyšší správní soud zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Výklad přijatý městským soudem podle ní narušuje princip právní jistoty a s ním spojený princip ochrany práv nabytých v dobré víře (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Pokud stěžovatelce vzniklo právo podat žalobu v určité lhůtě, nemělo by být měněno bez vážných důvodů. Z ustanovení § 331 nového stavebního zákona sice *a contrario* plyne, že se soudní řízení zahájená po 1. 7. 2024 mají řídit novou právní úpravou. Tento závěr ale nelze vztahovat na pravidla o lhůtách, které soudnímu řízení předcházejí. Aplikace nepravé retroaktivity na pravidla o lhůtách k podání žaloby se ve svých důsledcích podobá retroaktivitě pravé. Nepůsobí totiž jen do budoucna, ale zasahuje do již běžící lhůty a nutí adresáty, aby se chovali podle právní normy, která ještě není účinná.

[6] Použití nové právní úpravy rovněž narušuje princip rovnosti [čl. 1 a čl. 4 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“)]. Zkrácení lhůty neúměrně dopadá na účastníky, kterým bylo rozhodnutí doručeno v průběhu června roku 2025. Naopak účastníkům, kteří rozhodnutí obdrželi o měsíc dříve, zůstala dvouměsíční lhůta zachována.

[7] Stěžovatelka se také vymezila proti závěru městského soudu, že bylo zkrácení lhůty předvídatelné. Upozornila na zásadní změny zákona v průběhu legisvakanční doby. Adresáti veřejné správy by neměli nést negativní následky nejasné právní úpravy, zejména pokud je její výklad sporný i mezi právními profesionály. Namísto restriktivního přístupu by měl být zvolen rozumný a ústavně konformní výklad, podle kterého stěžovatelce zůstala zachována dvouměsíční lhůta k podání žaloby.

[8] Žalovaný se ve svém vyjádření plně ztotožnil se závěry městského soudu. Kasační stížnost označil za „převážně jazykovou polemiku“. Odkázal na rozsudek NSS ze dne 7. 11. 2024, č. j. 3 As 183/2024 - 26, v němž kasační soud řešil tutéž právní otázku a dospěl ke stejnému závěru jako městský soud v nynější věci. Žalovaný navrhnul kasační stížnost zamítnout.

pokračování

[9] V replice stěžovatelka uvedla, že se žalovaný nijak nevypořádal s obsahem kasační stížnosti a jednotlivými argumenty. Uznává, že výklad není jednoznačný, domnívá se však, že její argumentace vede ke spravedlivějšímu řešení, které více respektuje princip ochrany práv nabytých v dobré víře, princip rovnosti a právo na přístup k soudu.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[10] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je projednatelná. Následně přezkoumal usnesení městského soudu v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti, včetně důvodů, ke kterým je povinen přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Kasační stížnost **je důvodná**.

[11] K otázce ústavnosti zkrácení již běžících lhůt pro podání žaloby po nabytí účinnosti nového stavebního zákona se vyjádřil Ústavní soud v nálezu ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 3241/24. Tímto nálesem zrušil rozsudek NSS č. j. 3 As 183/2024 - 26, na nějž odkázal žalovaný a který se shoduje se závěry městského soudu. Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci aplikoval závěry Ústavního soudu.

[12] Na případ stěžovatelky, již lhůta k podání žaloby začala běžet již za předchozí právní úpravy a skončila za účinnosti nové, nedopadá žádné přechodné ustanovení nového stavebního zákona. Ani z § 331 tohoto zákona *a contrario* neplyne, že by se v těchto případech měla uplatnit zkrácená lhůta (srov. nálezy ÚS sp. zn. I. ÚS 3241/24, body 34 a 35).

[13] Je pravdou, že při absenci přechodného ustanovení se pro použití procesních pravidel připouští nepravá retroaktivita. Nejedná se však o bezpodmínečný příkaz, který by měl být aplikován mechanicky (tamtéž, bod 32). Pokud existuje více variant výkladu, musí se uplatnit ten, který více šetří podstatu a smysl základního práva stěžovatelky na soudní ochranu a na přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánu veřejné správy (čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny). Takovým výkladem je výklad prospektivní, podle nějž zůstane již běžící dvouměsíční lhůta dle § 72 odst. 1 s. ř. s. zachována i po nabytí účinnosti nové právní úpravy. Zkrácení na jeden měsíc dle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona se uplatní až na lhůty započaté od 1. 7. 2024. Případný zásah do právní jistoty ostatních účastníků řízení způsobený uplatněním prospektivního výkladu nelze považovat za srovnatelně intenzivní (tamtéž, body 38 a 40).

[14] Nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že se nepravá retroaktivita *při plynutí lhůty pro podání žaloby projevuje na rozdíl od mnoha jiných procesních institutů relativně specificky, a to tím, že zkracuje již vzniklé právo podat žalobu za dříve stanovených podmínek, tedy v určité lhůtě* (tamtéž, bod 44).

[15] Nejvyšší správní soud uzavírá, že městský soud dospěl k nesprávnému závěru o délce lhůty pro podání žaloby. Stěžovatelce počala běžet dvouměsíční lhůta dne 6. 6. 2024, a tak byla žaloba podaná dne 5. 8. 2024 včasná. Nebyly tak splněny podmínky pro odmítnutí žaloby.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a tak usnesení městského soudu zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu zde uvedeným (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[17] O náhradě nákladů řízení rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. května 2025

Ivo Pospíšil
předseda senátu